

Ribištvo v Sloveniji

Delitev ribolova

V Sloveniji obsega ribištvo morski gospodarski in negospodarski ribolov, akvakulturo (morsko in sladkovodno), upravljanje ribolovnih virov v celinskih vodah in predelavo ter trženje rib in ribjih izdelkov.

Športni sladkovodni ribolov

Športni ali rekreacijski ribolov¹ se izvaja le s trnkom in je omogočen vsem na podlagi ribolovne dovolilnice. Izdajajo jih koncesionarji oziroma ribiške družine, ki delujejo kot društva. Člani ribiške družine imajo ugodnosti pri nakupu letne ribolovne dovolilnice, v zameno pa so

dolžni opraviti določene obveznosti, povezane z izvajanjem ribiškega upravljanja.

Celinske vode v Republiki Sloveniji so z vidika ribiškega upravljanja razdeljene na 12 ribiških območij, ta pa na 67 ribiških okolišev in 9 voda posebnega pomena. Skladno z načrti ribiškega upravljanja v ribiških območjih se izdelajo ribiškogojitveni načrti za izvajanje ribiškega upravljanja v ribiških okoliših (Portal GOV.SI, b. d.a). V celinskih vodah Slovenije je dovoljen samo negospodarski ribolov.

Vrste morskih rib in ulov

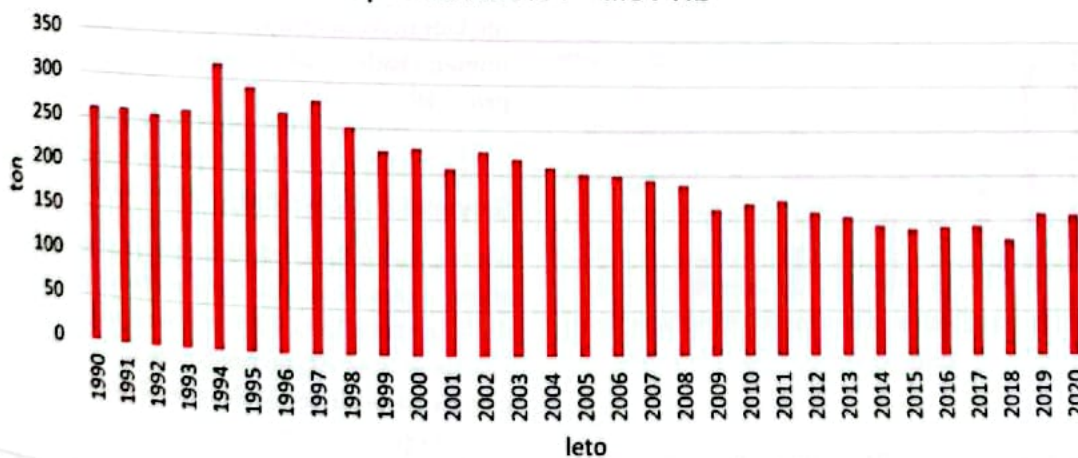
V Jadranskem morju poznamo približno 380 avtohtonih vrst rib, ki se delijo na dve skupini:

- pelagične vrste (plava riba): sardela, sardon, cipelj, papalina, šuri, skuša, velika sardela, palamida;
- pridnene vrste (bela riba): mol, morski list, trska, ribon, orada, navadni morski pes, bradač, iverka, mali gavun, črni glavač, oslič, brancin, krulec, salpa, bukva.

Ribiči v slovenskem morju ulovijo glede na maso rib največ sardel in sardonov, sledijo moli, moškadne hobotnice, orade, lignji, morski listi, sipe, ciplji in papaline. Večino morskega ulova prodajo predelovalni industriji in trgovskim posrednikom ter na ribji borzi v Trstu.

¹ Športni sladkovodni ribolov je ulov sladkovodnih rib na športni način, po predpisih Zakona o sladkovodnem ribištvu, Pravilnika o ribiškem katastru in evidencah v ribištvu in po predpisih Ribiške zveze Slovenije. Podobno na morju poleg gospodarskega ribolova obstaja tudi pristočasni ribolov, ki pomeni ulov morskih organizmov po predpisih Zakona o morskem ribištvu, Pravilnika o pristočasnem ribolovu na morju in po predpisih Zveze za športni ribolov na morju. (Šimunovič, E. (20220). Metodološko pojasnilo: Statistike ribištva. RS, Statistični urad. <https://www.stat.si/StatWeb/File/DocSysFile/8240>).

Športni ribolov - ulov rib

Grafikon 1: Športni sladkovodni ribolov v Sloveniji med letoma 1990 in 2020

Vir: Statistični urad RS (b. d.). Športni sladkovodni ribolov v kilogramih, Slovenija, letno. <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/15191035.px>

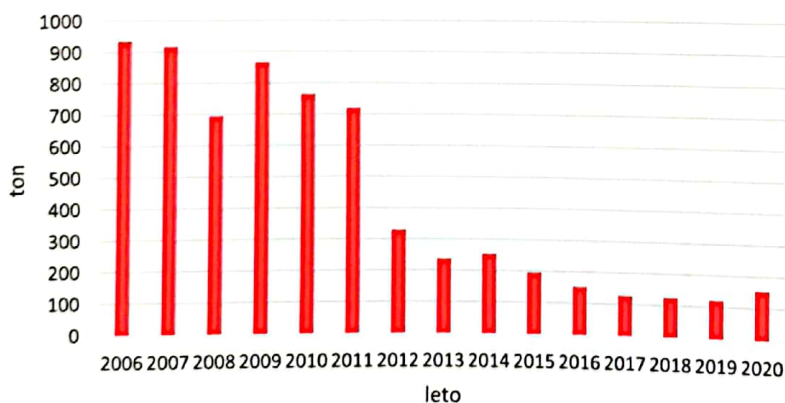

Slika 1: Izola, nekdanje središče slovenskega ribištva.

Izola je svoj ribiški značaj dobila že leta 1881, ko so v mestu postavili prvo predelovalnico rib, ki je bila v okviru francoske družbe iz Pariza. Izdelovali so tako ribje konzerve kot tudi konzerve druge hrane. Tovarna je večkrat menjala ime, a jo tako iz preteklosti kot tudi še danes poznamo pod imenom Delamaris, le da je danes del matičnega podjetja Pivka perutninarstvo d.d. s sedežem v Pivki.

Foto: A. Polšak, 2007

Ulov morskih rib in drugih morskih organizmov

Grafikon 2: Ulov morskih rib in drugih morskih organizmov v Sloveniji med letoma 2006 in 2020

Vir: Statistični urad RS (b. d.). Morski gospodarski ribolov, iztovor ribjih proizvodov v tonah, Slovenija, letno. <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/si/Data/-/1519104S.px>

Večina rib in drugih živali, ki jih lovijo naši ribiči, se zaradi plitvosti morja sezonsko priseljuje in odseljuje, zato je zelo težko oceniti njihovo število. Ker si ribe delimo z ostalimi državami ob Jadranskem morju, je za Slovenijo izrednega pomena sodelovanje v različnih mednarodnih projektih.

Slovenska ribiška flota

Slovensko ribiško floto sestavljajo pretežno starejša plovila dolžine do 6 metrov oziroma 6 do 12 metrov. Leta 2020 je flota štela 136 plovil. Plovila se uporabljajo predvsem za mali priobalni ribolov na pridnene (bele) ribe. Najpogostejša ribiška oprema so stoječe mreže, ki se uporabljajo predvsem za lov pridnenih rib.

Gospodarski ribolov lahko ribič izvaja samo z ribiškim plovilom, ki je vpisano v evidenco ribiških plovil. Vsaka država članica EU ima

določeno zgornjo raven kapacitete ribolovne flote, ki pomeni zgornjo dopustno mejo kapacitete, izražene v bruto tonah in kilovatih. Kapaciteta slovenske ribiške flote znaša 675,00 BT in 8.867,00 kW. V evidencah se posebej beležijo plovila v marikulturi. Na dan 4. 11. 2021 je znašala prosta moč motorjev teh plovil 127,74 kW in prosta bruto tonaža 6,19 BT (Portal GOV.SI, b. d.b).

V slovenskem morju sta tudi dva ribolovna rezervata, in sicer portoroški in strunjanski ribolovni rezervat (s solinami). Na teh območjih sta prepovedana gospodarski in negospodarski ribolov, s posebnim dovoljenjem pa je možen izlov zimskih jat cipljev.

Akvakultura

Akvakultura je vzreja vseh sladkovodnih in morskih organizmov. Na ta način vzrejamo zlasti ribe in mehkužce, vedno večji pomen pa dobiva gojenje morskih alg. V Sloveniji letna proizvodnja v akvakulturi znaša okrog 2.000 ton (Grafikon 3).

Akvakulturo delimo na sladkovodno in morskno. **Sladkovodno akvakulturo** dalje delimo na hladnovodno in toplovodno akvakulturo. V Sloveniji prva zajema okrog 80 ribogojnic postrvi, ki so pomembne pri lokalni oskrbi s svežimi ribami in letno proizvedejo okrog 900 ton rib, druga pa 10 toplovodnih ribogojnic, kjer vzredijo 150 krapovskih vrst (Portal GOV.SI, b. d.c).

Gojenje morskih organizmov imenujemo **marikultura**. V slovenskem morju morske organizme gojimo na območjih Debelega rtiča, Strunjana in Seče v skupni površini 118 ha. Večinoma gre za gojišča školjk in v Seči vzrejališče rib v kletkah. Od školjk gojimo sredozemsko klapavico in ladinko, od rib pa brancina.

Sklep

Sklenemo lahko, da je slovensko ribištvo tako na morju kot sladkih vodah zadnja desetletja doživelo precejšen pretres. Zlasti ulov morskih rib se je s prestrukturiranjem slovenske ribiške industrije močno zmanjšal, rečemo lahko kar

Grafikon 3: Masa vzrejenih vodnih organizmov v akvakulturi v Sloveniji med letoma 2011 in 2020

Vir: Statistični urad RS (b. d.). Akvakultura - masa vzrejenih vodnih organizmov in vrednost vzreje, Slovenija, letno. <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/si/Data/-/1519102S.px>

zdesetkal, in je leta 2020 znašal skromnih 155 ton. Z morskim ribolovom se ukvarjajo ribiči, ki posedujejo le manjše ladje in čolne ter lovijo večinoma v »slovenskem« delu Tržaškega zaliva. V zadnjih 30 letih se je približno za polovico zmanjšal tudi sladkovodni športni ribolov, a se nakazuje rahla rast. Videti je, da je edina močnejša panoga akvakultura, ki zadnje desetletje kaže rahel trend povečevanja vzreje vodnih organizmov in močno presega tako sladkovodno kot morskou ribištvo.

Viri in literatura

Portal GOV.SI (b. d.a). Ribištvo v celinskih vodah. <https://www.gov.si/teme/ribistvo-v-celinskih-vodah/>

Portal GOV.SI (b. d.b). Morski ribolov. <https://www.gov.si/teme/morski-ribolov/>

Portal GOV.SI (b. d.c). Akvakultura. <https://www.gov.si/teme/akvakultura/>